

LA PARTICIPACIÓ DELS PROFESSIONALS DE LA BIBLIOTECONOMIA I LA DOCUMENTACIÓ EN LES JORNADES CATALANES: CATORZE ANYS DE PONÈNCIES, COMUNICACIONS I EXPERIÈNCIES.

Dra. Pilar Cid Leal i Dra. Mª José Recoder Sellarès
Professores Titulars d'Universitat.. Àrea de Documentació. Universitat Autònoma de Barcelona.

Resum:

S'exposen de forma global, el perfil i l'evolució dels interessos científics dels professionals de la Documentació i la Informació, a partir de l'estudi de la seva participació i dels treballs presentats al llarg dels catorze anys de Jornades Catalanes de Documentació (1983-1997).

1. Metodologia

La presentació d'aquesta comunicació ve motivada per la realització d'un estudi de característiques similars que presentarem a les VI Jornadas Españolas de Documentación Automatizada, en el que s'analitzaven les característiques de la professió al conjunt de l'Estat (v. bibliografia). El fet de celebrar-se enguany les VII Jornades Catalanes, el que aquestes fossin prèvies a la primera edició de les Españolas i tinguessin el mateix promotor (SOCADI i el CIDC i persones com Joan Bravo o Isidre Canals), i que hagin passat setze anys des de la primera edició, ens animaren a fer la radiografia - breu per raons d'espai - dels professionals de la Documentació a Catalunya.

Creiem que les dades presentades són força fiables respecte del que és l'àmbit de la Documentació a Catalunya perquè:

- El número d'aportacions científiques (ponències, comunicacions, experiències) presentades a les diferents Jornades (252), és prou àmplia com per reflectir les inquietuds temàtiques de la nostra professió en cada moment.
- El número de conferenciants al llarg de sis sessions (411) i el número de persones reals (337) que això suposa és prou significatiu de l'interès que les Jornades desperten.
- Catorze anys (1983-1997) és un temps suficient per a comprovar si es produeixen canvis rellevants en el panorama de la Documentació a Catalunya
- Pot dir-se que les Jornades són, essencialment, un fòrum de trobada dels professionals catalans de la Documentació, ja que aquests són sempre la majoria dels participants en totes les edicions. Cal tenir en compte també, i en la mesura que hem pogut recopilar les llistes dels participants, que aquests treballen majoritàriament a Catalunya.

Les dades que aportem han estat obtingudes a partir de l'anàlisi de les Actes de les Jornades, que reuneixen els 252 treballs presentats al llarg dels catorze anys. La comunicació està dividida en dos apartats:

- Característiques dels conferencians: número total; sexe; freqüència de participació; número i tipologia dels treballs; autoria individual o col·lectiva. sector laboral al que pertanyen i tipologia de centres en els que treballen. Per últim comunitats autònomes on estan ubicats aquests centres.
- Grans àmbits temàtics desenvolupats a les Jornades.

En ambdós apartats hem inclòs taules comparatives, i les nostres pròpies reflexions al respecte. Finalment hi ha unes conclusions generals.

2. Anàlisi de les Jornades

2.1. La Organització

Les Jornades Catalanes de Documentació van començar el 1983 i se celebraren per primera vegada a l'Auditori de la Biblioteca de Catalunya. Foren impulsades pel cercle de discussió científica anomenat "Tertúlia Terminalera", grup creat en el si del Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya (CIDC). Aquest grup fou el precedent de la Societat Catalana de Documentació i Informació (SOCADI, i de fet, en crear-se l'any 1984, la "Tertúlia Terminalera" continuà actuant com a grup de treball dins d'aquesta entitat. A les Actes de les Primeres Jornades no apareix cap comitè organitzador o científic, i sí en canvi, un patrocinador, que fou el propi CIDC.

Val a dir que l'any següent, el 1984, s'iniciaren les Jornadas Españolas de Documentación Automatizada, celebrades a Madrid en la seva primera edició, organitzades conjuntament per l'ICYT i el CIDC que envià Joan Bravo com a coordinador.

Esmentar les Jornadas Españolas no és banal, ja que creiem que fou la celebració de les Primeres Catalanes el que impulsà la col·laboració entre les dues principals entitats de recerca de Madrid i Barcelona, ciutats que constituïen l'eix central de la investigació en l'àmbit de la informació científica i tècnica a la dècada dels 80 a l'Estat Espanyol. Les Primeras Jornadas Españolas comptaren amb el patrocini del Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC) i de la Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT) de la Generalitat de Catalunya, i la CIRIT tornà a donar el seu suport, juntament amb el CIDC a la celebració de les Segones Jornades Catalanes el 1986.

A partir de la segona edició les Jornades s'han celebrat sempre al Palau de Congressos de Barcelona i el que ha variat ha estat la durada. Fins les Terceres, duren dos dies (dijous i divendres), i a les Quartes comencen a celebrar-se durant tres dies (normalment s'hi afegeix el dissabte). Variarà, de tota manera, el mes de celebració, ja que en trobem a l'abril (2es), juny (3es), gener (4es), octubre (5es), octubre (6es).

Una altra qüestió és la periodicitat de les Jornades. Les cinc primeres edicions tenen uns marges que van dels dos anys i mig a tres anys de diferència (1983, 1986, 1989, 1992, 1995), mentre que les tres darreres edicions, incloent-hi les Setenes és bianual (1997, 1999).

Pel que fa a la organització, a les Segones apareix ja un comitè científic-organitzador, format exclusivament per membres de SOCADI, entre els quals en trobem molts que treballen al CIDC i que repetiran en els diversos comitès al llarg de diferents Jornades (p.e. Joan Bravo, Tomàs Baiget, Isidre Canals) i d'altres que són membres de la llavors Escola Jordi Rubió i també s'ocuparan d'organitzar altres Jornades al llarg dels anys (com Constança Espelt i Mercè Bosch). També a les Segones Jornades es comença a organitzar el Congrés en forma de Sessions amb temàtiques predeterminades diverses, en les quals sol haver-hi una ponència principal i diverses comunicacions.

El canvi essencial i que ha perdurat fins als nostres dies comença a les Terceres Jornades, quan de la organització passen a ocupar-se'n, conjuntament, SOCADI i el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (COBDC). A partir de les Quartes hi haurà sempre un número idèntic de membres d'una i altra organització en les diferents tasques.

A les Terceres hi ha només un Comitè Organitzador, amb dues coordinadores, les presidentes de les dues associacions, Constança Espelt i Carme Janer i vuit vocals, cinc per SOCADI (Joan Bravo, Tomás Baiget, Vicenç Meléndez, Rosa Mª Capo i Joaquim Ramis) i tres pel COBDC (Mercé Colomer, Montserrat Grabulós i Teresa Orpinell).

A les Quartes, la paritat és total entre els membres de les dues entitats i destaca el fet que se separen en dos els comitès organitzador i científic, que estaran formats, cadascun per quatre persones. Així, el primer s'ocuparà dels temes de gestió de les Jornades i el segon s'encarregarà de triar els ponents convidats, llegir-se les propostes de comunicacions i triar-ne les més adequades, estructurar les sessions de les Jornades, etc. Els comitès combinaran persones que ja havien intervingut en altres edicions (com per exemple Teresa Orpinell, Mercè Bosch) amb noves incorporacions a la professió (Ernest Abadal) i d'altres que ja portaven molts anys treballant en aquest terreny i que encara no havien participat mai en els comitès científics o d'organització (Pascual Segura, Luis A .García Ramos). Val a dir que a les Terceres encara apareixen com a patrocinadors formals la CIRIT i el CIDC, mentre que a partir de les Quartes, les Jornades es queden sense patrocinadors.

També cal dir que a partir de les Cinquenes, les edicions de les Jornades tindran un títol específic a partir del qual s'establiran les diferents sessions de treball i els subgrups temàtics. Així, els títols seran: *La qualitat, resposta a les transformacions de la informació* (5es); *Cap a la societat digital: un món en contínua transformació* (6es).

A les Cinquenes, el comitè científic consta de sis persones (Lluís Anglada, Isidre Canals, Lluís Codina, Constança Espelt, Francisca García Sicília, Jordi Permanyer) i l'organitzador només en té quatre (Lluïsa Amat, Mar Garreta, Teresa Pagès i Manuel Sorribes). Exceptuant Garcia Sicília, els altres cinc membres del comitè científic coordinaran cadascun dos gran apartats de comunicacions. A les Sisenes hi ha també dos comitès. el científic va estar constituït per Mónica Baró, Montserrat Espinós, Francesc Mañá, Àngels Massísimo, Cristòfol Rovira i Cristina Soy. L'organitzador per: Jordi Albalate, Jaume Baró, Pilar Cid, Montse Culubret, Mª José Daza, Mª Teresa Mañá, Mònica Montero i Eulàlia Sau.

De tot el que hem esmentat destacaríem:

- La organització científica i tècnica de les Jornades passa de l'embrió de SOCADI (1eres) i SOCADI (2es) a la col·laboració entre SOCADI i el COBDC a partir de les 3es. Se suposa que en el futur, donat el procés d'integració dels membres de SOCADI en el COBDC, la organització de les Jornades correrà a càrrec únicament d'aquest organisme.
- La majoria dels membres dels comitès de les diferents jornades treballen en el sector públic, cosa que també es fa palesa, com es veurà, en la majoria dels conferenciantes en les diferents sessions.
- La periodicitat de les jornades no se sap cap a on anirà, donat que durant cinc sessions aquesta ha estat cada tres anys i només portem dues sessions bianuals. Se suposa que hi influirà el fet que les Jornadas Españolas consolidin la periodicitat bianual, i poder celebrar les Catalanes intercalades amb aquelles. De tota manera, cal tenir en compte que aquesta estratègia també l'adopten altres congressos organitzats per altres comunitats autònomes (p.e.. Andalusia). Per tant el plantejament probablement haurà de variar.
- També cal assenyalar un tema important i és que des de les Terceres Jornades, se celebra conjuntament amb les sessions científiques una mostra comercial sota el títol d'EXPODOC que aglutina les empreses privades que difonen productes i serveis i també és un aparador per les associacions professionals i institucions públiques del nostre àmbit. Els índexs de participació a les jornades també ha variat, ja que la profusió de congressos sobre documentació arreu de l'Estat obliga les empreses a dosificar molt clarament les seves inversions (personal enviat, costos econòmics de l'estand i estada a la ciutat escollida, etc.) i a mirar-se amb lupa el rendiment econòmic real (captació de clients) que aquests congressos els suposen al final.

2.2. Els conferenciantes

El número total de conferenciantes que han participat en una o diverses edicions de les Jornades és de 411. Les seves característiques s'analitzen a continuació.

2.2.1. Característiques dels conferenciantes

El número de participants ha anat augmentat al llarg de les diferents edicions. Es passa de la primera, que amb poc més de vint participants sembla gairebé una reunió d'amics, a la darrera, on se superen els cent conferenciantes .

Taula 1. Número de conferenciantes en les Jornades, per sexes. Font: elaboració pròpia

Participants	1es 1983	2es 1986	3es 1989	4es 1992	5es 1995	6es 1997
Dones	11 (46%)	36 (63%)	40 (60%)	32 (51%)	50 (58%)	69 (60,5%)
Homes	13 (54%)	21 (37%)	27 (40%)	31 (49%)	36 (42%)	45 (39,5%)

Total	24	57	67	63	86	114

Tal i com es pot apreciar a la taula 1, del 1983 al 1997 hi ha un increment constant de conferenciants a les Jornades. Si comparem la primera i la darrera edició, la diferència és de 90 persones. L'augment és ja remarcable a les Segones, en que el número és més del doble de la primera. Només a les quartes hi ha un número inferior de conferenciants, degut probablement a l'estructura de les Jornades, molt més rígida que en altres ocasions i que admet un número menor de comunicacions.

Per sexes veiem que només en la primera edició, els homes superen les dones per la mínima. A la resta, en canvi, les dones sempre són majoria. Al llarg de totes les Jornades han participat un total de 238 dones i un total de 173 homes, per tant, 65 dones més, el que resulta força significatiu, ja que sempre es diu que la professió de bibliotecari i documentalista és, essencialment, "femenina".

Taula 2. Número y percentatge d'autors que intervenen en les diverses Jornades. Font: elaboració pròpia

Participació en:	Núm. autors	Percentatges
6 Jornades	---	---
5 Jornades	---	---
4 Jornades	2	0,60 %
3 Jornades	14	4,15 %
2 Jornades	41	12,17 %
1 Jornada	280	83,08 %
Núm. total de persones	337	100 %

La participació a les Jornades ha estat molt variada, degut a que el 83 % dels conferenciants només ha intervingut una vegada, i els percentatges decreixen ràpidament a mesura que es comptabilitzen les participacions en més d'una Jornada. Així trobem que no hi ha ningú que hagi intervingut, com a conferenciant, a les sis edicions ni tan sols a cinc d'elles. Podem dir que a las Jornadas Españolas, en canvi, en un període de 12 anys hi havia dues persones que havien intervingut a totes. Això no vol dir que no puguem trobar ningú que no hagi fet el seguiment de totes les Jornades. Ens consta que hi ha persones que han assistit a totes les edicions, però en algunes com a conferenciants i les altres només com a espectadors. Aquí trobem només dues persones que hagin intervingut en quatre edicions com a conferenciants (són les quatre darreres). Normalment, tant les catorze persones que intervenen en tres edicions com les quaranta una que participen en dues, solen fer-ho en edicions consecutives. I val la pena destacar que, moltes de les persones que són conferenciants en les dues o tres primeres edicions, deixen de participar a partir de les terceres o quartes.

Donat que a diferència de l'àmbit espanyol, el català el coneixem més pel fet de relacionar-nos directament amb molts col·legues de professió, podem esmentar que:

- En els canvis de conferencians intervenen els canvis generacionals, la incorporació de nous professors a les universitats on s'explica documentació i als propis alumnes que es titulen als centres i s'incorporen al món laboral.
- Hi ha mobilitat laboral i també de participació i/o compromís i vinculació a les associacions professionals de documentalistes. Això fa que alguns es desconnectin de la celebració de les Jornades o bé ja no tinguin interès per a assistir-hi.
- Aspectes econòmics, ja que en èpoques de *vaques flagues*, les institucions no han donat ajudes als seus empleats per acudir-hi. Això pot haver provocat que no puguin acudir-hi de forma massiva o que ja no presentin comunicacions o experiències perquè saben que després no podran assistir-hi.

Taula 3. Número de treballs presentats en les Jornades, per tipologies. Font: Elaboració pròpia.

Treballs	1es 1983	2es 1986	3es 1989	4es 1992	5es 1995	6es 1997
Ponències	-----	-----	9 (27%)	9 (22,5%)	3 (5,5)	6 (9,5%)
Comunicacions	23 (100%)	40 (100%)	24 (73%)	17 (42,5%)	50 (94,5%)	39 (62%)
Experiències Presentacions	-----	-----	-----	14 (35%)	-----	18 (28,5%)
Total	23	40	33	40	53	63

L'estructura de les Jornades ha anat canviant al llarg dels anys i això queda reflectit a les actes. Aquests canvis, com ja s'ha comentat, poden ser deguts a les idees del comitè organitzador de cada sessió, a l'evolució dels interessos professionals, etc. En qualsevol cas, al llarg dels anys s'ha passat de no donar "nom" a les col·laboracions, en el sentit que en el moment de publicar-les no es diu que un text sigui una ponència i una altra una comunicació, per exemple, i que tampoc, molt sovint, no es distingeixin per una diferència gaire gran de pàgines; fins al fet que es publiquin clarament diferenciades el que són ponències, de comunicacions, o d'experiències i presentacions. A les dues primeres jornades, donat que no es diferenciaven, hem optat per comptabilitzar-les totes a "comunicacions". A partir de les terceres, la diferenciació ve donada per la pròpia publicació. També cal assenyalar que no és fins les Terceres Jornades, que el llibre d'Actes adopta el model i format que tots coneixem i només varia el color de les lletres de la portada a cada edició.

Val a dir que les ponències són els treballs encarregats pel comitè organitzador de les Jornades a una persona concreta. Solen ser individuals i més àmplies que les comunicacions, l'autor disposa de més temps per a exposar-la que no els de les comunicacions

Les comunicacions són enviades lliurement pels seus autors i el comitè científic les examina i les accepta o rebutja. A partir de les quartes, el 1992, apareix un nou apartat d'Experiències i Presentacions, on els autors expliquen casos i aplicacions concretes. No vol dir que a les tres primeres edicions no haguessin estat exposades experiències concretes, sinó

que aquestes eren assumides com a comunicacions. Volem remarcar, també, que aquesta nova modalitat té èxit immediatament, ja que dos anys després, el 1994 a Gijón, les Jornadas Españolas també incorporen un apartat de “Experiencias y presentaciones”.

Com passava amb els participants, el número de treballs presentats augmenta a cadascuna de les edicions, menys a les Terceres (33), en que el número és inferior que a les Segones i a les Quartes es recupera el número de les Segones (40). De tota manera, els treballs presentats a les Terceres són molt amplis, ja que s'editen dos volums, un per les ponències i un altra per les comunicacions. La darrera edició gairebé triplica el número de treballs presentats a la primera.

Taula 4. Tipus d'autoria dels treballs presentats. Font: elaboració pròpia

Autoria	1es 1983	2es 1986	3es 1989	4es 1992	5es 1995	6es 1997
Individual	17 (74%)	29 (72,5%)	15 (45,5%)	24 (60%)	30 (56,5%)	29 (46%)
Col·lectiva	6 (26%)	11 (27,5%)	18 (54,5%)	16 (40%)	23 (43,5%)	34 (54 %)
Total	23	40	33	40	53	63

Al llarg de les sis jornades, la tendència a escriure els treballs de forma individual o col·lectiva es va invertint, encara que no de forma espectacular. Es a dir, si el 1983 només el 26% dels treballs presentats estaven signats per més d'un autor, el 1997 el 54 % dels textos són col·lectius. Aquest percentatge només es repeteix a les Terceres, ja que a les quartes i cinquenes, poc més del 40% dels treballs són signats per més d'un autor. Això vindria a dir que a les Jornades Catalanes costa més establir col·laboracions que no a les Españolas, on prop del 70% eren treballs conjunts.

Els treballs col·lectius solen explicar experiències i casos concrets o són el fruit de recerques fetes per diferents membres d'una mateixa entitat o col·laboracions entre personal de diferents centres. Val la pena tenir en compte que la recerca, en la majoria dels àmbits, ha deixat de ser una tasca solitària, i posa l'accent en la col·laboració entre persones d'inquietuds similars encara que, sovint, amb perfils professionals diferenciats (p.e. documentació, traducció, terminologia).

2.2.2. Procedència professional dels conferenciants

La majoria dels conferenciants de les Jornades treballa al sector públic, i aquesta tendència no ha fet sinó augmentar al llarg de les diferents edicions, arribant al seu punt àlgid a les Terceres com mostra la següent taula:

Taula 5. Procedència laboral dels conferenciants de les Jornades. Font: elaboració pròpia.

Sector	1es 1983	2es 1986	3es 1989	4es 1992	5es 1995	6es 1997
Públic	50 %	68,5 %	86,5 %	84 %	81,5 %	67,5 %
Privat	50 %	19,5 %	13,5 %	16 %	10,5 %	31,5 %
Sense filiació concreta	-----	12 %	-----	-----	8 %	1 %

Les Jornades van començar amb un gran equilibri entre el sector públic i el privat. La “Tertúlia terminalera” estava formada per moltes persones que procedien de diverses empreses i per altres que treballaven en organismes relacionats amb alguna Administració. Però l’equilibri s’ha anat trencant a favor del sector públic, que és el principal *patró* dels treballadors de la documentació (biblioteques de tota mena, universitats..). Aquesta tendència ens sembla especialment preocupant perquè des de la nostra disciplina esmentem constantment la necessària vinculació al sector privat i també perquè altres sectors, com la Fira EXPODOC, compta amb la presència majoritària d’empreses privades.

L’apartat de “sense filiació concreta” correspon a estudiants que presenten alguna comunicació i que encara no han entrat al mercat laboral o bé a persones que no indiquen el seu lloc de treball i que les autores d’aquesta comunicació no hem pogut esbrinar.

Taula 6. Tipus d’activitat que desenvolupen els conferencians de les Jornades. Font: elaboració pròpia.

Activitat	1es 1983	2es 1986	3es 1989	4es 1992	5es 1995	6es 1997
Recerca / Docència	8 %	30 %	28 %	49 %	35 %	26 %
Professió	92 %	58 %	72 %	51 %	57 %	73 %
Sense determinar	-----	12 %	-----	-----	8 %	1 %

Pel que fa a la feina que desenvolupen els conferencians, al marge de si pertanyen al sector públic o al privat, trobem un número més elevat de persones que treballen a biblioteques, arxius, centres de documentació, empreses assessores, etc. que no pas les que es dediquen a la recerca i a la docència des de la Universitat o des d’algun institut d’investigació. Aquesta diferència, molt gran a les primeres Jornades, arriba al seu màxim equilibri a les Quartaes, en la que hi ha una gran participació de professors de diverses Universitats de l’Estat. A la darrera sessió, l’increment presencial dels professionals torna a posar-se a l’alçada de les terceres Jornades. Val a dir que a les Jornadas Españolas, l’equilibri entre els dos àmbits era molt més gran, i que el 1996, el món de la recerca i la docència superava de cinc punts el de la professió.

Potser l'explicació la trobarem en que a Espanya hi ha molts centres que imparteixen, des de fa molts anys, la Diplomatura i la Llicenciatura de biblioteconomia i documentació, mentre que a Catalunya durant molts anys només la Universitat de Barcelona ha fet aquesta tasca i la UAB ha explicat documentació en diferents carreres com a matèria auxiliar. Ara que ja hi ha diversos centres (UB,UAB, UOC, Vic) que fan la Llicenciatura i/o la Diplomatura, haurem de veure si en properes edicions aquesta tendència varia.

A continuació desglossem els grans percentatges que oferíem a la taula 6. Pot dir-se que la immensa majoria dels treballs presentats per les persones que treballen en la recerca i la docència provenen de la Universitat i només en un percentatge molt petit de centres de recerca específics, com els que depenen del CSIC o de la Generalitat (Termcat, el CIDC, després Institut d'Estadística de Catalunya, etc.)

Taula 7. Activitat i tipologia dels centres de procedència dels conferencians. Font: elaboració pròpia.

Activitat	Centre de procedència	1es 1983	2es 1986	3es 1989	4es 1992	5es 1995	6es 1997
Recerca / Docència	Centres universitaris	8%	16%	15%	46%	35%	19%
	Centres de recerca	---	14%	13%	3%	----	7%
Professió	Arxius	---	----	----	----	1%	6%
	Biblioteques						
	- Nacionals	---	---	---	11,25%	---	---
	- Populars	8,5%	---	3%	3%	1%	3,5%
	- Universitàries	12,5%	12,25%	9%	3%	25,5%	28%
	- Especialitzades	4%	3,5%	3%	---	3,5%	4,5%
	- Parlamentàries	---	---	3%	---	---	---
	Hemeroteques	---	---	---	----	---	---
	Centres de documentació	58,5%	12,5%	19,5%	6,5%	5%	6%
	Departaments d'organismes	8,5%	17,5%	22,5%	11,25%	13%	18,5%
	Empreses consultores i productes documentals	---	2%	9%	14,5%	8%	4,5%
	Altres	---	10,25%	3%	1,5%	---	2%
Sense filiació concreta		---	12%	---	---	8%	1%

En l'apartat professió, podem observar alguns detalls curiosos. Ningú no treballa, en cap edició, en una hemeroteca, i hi ha una escassa participació de persones que treballin en arxius, en biblioteques nacionals o parlamentàries. En canvi, hom constata que disminueix de forma alarmant la participació de persones que treballen en centres de documentació. Són més del 58 % a les Primeres Jornades i van baixant fins al 6 % en la darrera edició. No ens expliquem la davallada, però sí que la àmplia participació dels inicis es devia al fet que eren els professionals que dirigien centres de documentació diverses els que formaven part de la

“Tertúlia terminalera” i van intervenir activament a les dues primeres jornades. S’observa també una participació constant i en augment de les persones que procedeixen de biblioteques universitàries i les d’aquelles que tenen empreses consultores i que usen les jornades per a presentar nous productes, els resultats de les seva gestió, etc. Es una forma de donar garanties sobre la pròpia feina i eventualment captar clients nous.

Pel que fa a les entitats o organismes on treballen els conferencians que han participat alguna vegada a les Jornades, podem indicar que a totes les sessions, els catalans han estat majoria.

Taula 8. Situació geogràfica de les entitats de procedència dels conferencians. Font: elaboració pròpia.

Comunitat Autònoma	1es 1983	2es 1986	3es 1989	4es 1992	5es 1995	6es 1997
Andalusia	-----	-----	6 %	9,5 %	7 %	0,8 %
Aragó	-----	-----	3 %	-----	7 %	0,8 %
Astúries	-----	-----	-----	-----	1 %	0,8 %
Balears	-----	-----	-----	1,5 %	1 %	-----
Canàries	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Cantàbria	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Castella – Lleó	-----	-----	-----	-----	-----	0,8 %
Castella- La Manxa	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Catalunya	100 %	98 %	74 %	48 %	56 %	68,5 %
Extremadura	-----	-----	-----	-----	1 %	-----
Galícia	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Madrid	-----	2 %	13 %	16 %	10,5 %	10,5 %
Múrcia	-----	-----	-----	17,5 %	-----	8 %
Navarra	-----	-----	-----	-----	-----	-----
País Basc	-----	-----	-----	-----	-----	2 %
Rioja	-----	-----	-----	-----	-----	-----
València	-----	-----	-----	1,5 %	3,5 %	-----
Altres països	-----	-----	4 %	6 %	5 %	7 %
Sense determinar	-----	-----	-----	-----	8 %	0,8 %

Hem passat de les primeres Jornades en las que tots els participants treballen en empreses situades a Catalunya i a les segones en que només hi ha un 2% de participants d’empreses de Madrid, a les darreres, en que els treballadors procedents de Catalunya representen el 68,5% però hi venen persones d’altres set punts d’Espanya o de països. Val a dir que, en tots els casos, els participants estrangers són majoritàriament convidats directament pel comitè organitzador per tal que presentin ponències, facin conferències inaugurals o de cloenda, etc.

Es a les Quertes Jornades on la participació de persones que treballen a Catalunya és el més baix amb només el 48 % i hi ha més diversificació de participants d’altres Comunitats autònomes. La participació procedent d’altres comunitats sol ser feta per professors que treballen a les Universitats on s’imparteix la diplomatura o la llicenciatura de documentació.

De tota manera volem remarcar que la participació d'Andalusia, iniciada a les Terceres, va baixar molt a les Sisenes igual que la de Múrcia. Pensem que pot ser degut a l'existència del congrés dels bibliotecaris i documentalistes andalusos, que ha adquirit molta rellevància, té bones subvencions i ha enregistrat notable èxit de participació, arrossegant no només a les persones que de la pròpia Comunitat sinó també a les de Comunitats autònomes veïnes que tenen més assequible i fàcil el viatge i l'allotjament a Andalusia que no als preus de Barcelona.

2.3. Els temes de les conferències

En primer lloc expliquen en quines sessions de treball es divideixen les diferents Jornades i després exposarem, breument, quins són els temes més rellevants que es tracten al llarg dels catorze anys, per més que es pugui variar l'enfocament dels treballs presentats.

-Primeres, 1983-

Els 23 treballs de les Jornades es centraven monogràficament sobre un tema *estrella* en el món de la Documentació a començaments dels anys 80. Es tractava de les bases de dades bibliogràfiques distribuïdes *on-line*. Els conferencians tractaven tant aspectes sobre la metodologia de consulta per a poder explotar-les, com exemples i possibilitats de bases de dades concretes.

-Segones, 1986-

La presentació de les jornades ja explica que s'han triat aquells grans temes que més preocupen als professionals de la Documentació i que *“es poden considerar clàssics, però que necessiten ésser revisats i renovats en els seus plantejaments, com són els de la formació, automatització de biblioteques, producció de bases de dades, tecnologies i el paper de la documentació a l'empresa (...), la documentació i la buròtica i l'entrada d'Espanya a les comunitats europees amb les possibilitats que s'obren de participar en diversos plans de documentació”* (2es: p. V). Així és que dels 40 treballs presentats, n'hi havia 4 que tractaven de la Formació dels Professionals; 5 sobre Espanya i la CEE; 4 de documentació i buròtica; 6 de documentació i empresa; 5 de tecnologies de la informació; 9 de producció de bases de dades; 7 d'automatització de biblioteques i 2 que foren la presentació de casos particulars. Cal assenyalar que a l'edició tots els treballs reben el mateix tractament, pel que no se sap si es tracta de ponències i comunicacions. De tota manera, donat que alguns dels textos presentats són molt més amplis que la resta, creiem que es pugui tractar de ponències.

-Terceres, 1989-

Es publiquen dos llibres d'actes, un amb les ponències, que ocupen entorn de les 40 pàgines cadascuna (337 p) i un de comunicacions, que tenen una extensió sobre les 15 pàgines (408 p). L'ordre és alfabètic d'autors i enlloc d'aparèixer distribuïdes per sessions, el que es fa és un llistat de 75 paraules-clau a les comunicacions i 53 a les ponències, on s'indica quins dels treballs parlen de cadascun dels temes. De tota manera, les paraules-clau en les que hi ha un número més elevat de treballs que hi fan referència són: bases de dades (7c); automatització

de biblioteques (4c); avaluació de serveis (4c); CD-ROM (4p i 4c) i Documentació (4c), videotex (2p), catalogació (4 p). En total s'hi presentaren 9 ponències i 24 comunicacions.

-Quartres, 1992-

A partir d'aquesta edició les Jornades portaran com a subtítol *Biblioteques, centres de documentació i serveis d'informació*. Les Quartres s'estructuren en cinc temes, i cadascun compta amb una ponència, realitzada per un autor estranger, un "estat de la qüestió a Catalunya" i diverses comunicacions. En total es presenten cinc ponències, quatre estats de la qüestió i 17 comunicacions. Per primera vegada apareixen en un apartat diferent les "Experiències", 14 en total, que foren presentades en públic igualment, però de les que només apareix el resum a les Actes. Els temes foren: Polítiques en matèria de biblioteques, informació i documentació; Distribució de bases de dades (*on-line*, CD-ROM, nous suports); Automatització de biblioteques; La integració dels serveis d'informació; L'anàlisi i la recuperació de la informació.

-Cinquenes, 1995-

Tot i que a la portada de les actes es manté el títol genèric *Biblioteques, centres de documentació i serveis d'informació*, la convocatòria d'aquesta edició es va fer sota el lema "La qualitat, resposta a les transformacions al món de la informació", i en principi es demanaven contribucions entorn a quatre grans àmbits: : la qualitat en la gestió i els serveis dels centres; la qualitat en les eines i els productes d'informació; la qualitat i els professionals i qualitat, informació i societat. No obstant això, després de rebre les propostes de comunicacions, es van fer més apartats. En total foren deu que s'ocuparen dels temes següents: Qualitat i serveis (4c); Bases de dades(5); Qualitat i avaluació(5); nous mètodes i tècniques (5), marketing i usuaris (5), informació a les organitzacions (7), informació i societat (5), OPACS (5), Internet (5) i la qualitat i els professionals (4). En total, les Cinquenes comptaren amb 53 treballs, tres conferències principals dictades per ponents estrangers i 50 comunicacions.

-Sisenes, 1997-

Aquestes Jornades es titularen específicament *Cap a la societat digital, un món en contínua transformació*. Es van presentar 63 treballs dividits en sis conferències principals, dictades tres per estrangers i tres per catalans; 39 comunicacions, 6 presentacions de casos i 12 experiències. Les comunicacions es van repartir en els àmbits següents: Generació de la informació electrònica (3); El processament de la informació electrònica (11); La difusió de la informació electrònica (18); Ús i usuaris de la informació electrònica (7). Els tallers foren inclosos en l'àmbit 3 sota el títol Difusió de la informació i presentació de serveis via web.

3. Conclusions

Al llarg de la comunicació hem comentat diversos aspectes que ens semblaven rellevants de la organització i desenvolupament de les diferents sessions de les Jornades. De tota manera, ara voldríem fer breument algunes reflexions de caràcter general:

- L'augment del número de treballs i dels seus signants indica que el sector de la Documentació a Catalunya gaudeix d'un dinamisme notable.
- La majoria dels conferenciants prové d'organismes i empreses públiques, mentre que aquestes tenen una més gran presència a EXPODOC i no tant a les sessions acadèmiques. Pensem que això ens ha de fer replantejar la necessitat d'integrar-nos més i millor al sector privat i aconseguir que aquest conegui les activitats dels professionals de la documentació i entengui que és important participar-hi i donar a conèixer les seves experiències i resultats.
- En l'àmbit de la recerca, la majoria dels participants provenen dels centres universitaris i en molta menor mesura d'instituts de recerca. En canvi, a les diferents edicions de les Jornadas Españolas, la presencia de conferenciants procedents d'instituts de recerca, com ara el CSIC era molt important.
- El que es demostra fals, i ja va passar en l'estudi de les Jornadas Españolas, és que no és cert que sempre intervinguin les mateixes persones a les Jornades: la veritat és que només hi ha 57 que hagin presentat un text en més d'una edició. Potser l'idea tan tòpica de que sempre "som els mateixos" prové de que el país és petit, de que a la nostra professió ens coneixem tots i que, en definitiva, confonem els assistents amb els conferenciants.
- Respecte a la temàtica, és cert que trobem en diverses sessions els mateixos grans temes de treball. Val a dir que, encara que posem un títol més o menys específic a les jornades, aquestes solen ser generalistes, perquè el títol deixa les portes obertes a parlar de qualsevol cosa. El cert és que dins de cada àmbit sol produir-se una evolució dels subtemes i del seu tractament que no fan altra cosa que reflectir els canvis que experimenta el sector: per exemple en els primers anys la preocupació fonamental dels professionals se centrava en les bases de dades i en l'automatització de les biblioteques, mentre que a l'actualitat hi ha molta més sensibilitat vers Internet i els processos de qualitat.
- Convindria establir la periodicitat de les Jornades, sobre tot tenint en compte que las Jornadas Españolas han consolidat la freqüència bianual, i així poder celebrar les Catalanes intercalades amb aquelles. De tota manera, cal tenir en compte que aquesta estratègia també l'han adoptada altres congressos organitzats a la resta de l'Estat (p.e. les Jornadas Andaluzas). Per tant, el plantejament potser haurà de ser més profund: ¿no seria més convenient especialitzar les Jornades Catalanes (i de fet totes les organitzades en les diferents comunitats autònomes) i deixar les Españolas com a fòrum d'aspectes més generals? ¿ És necessari realment fer les Jornades cada dos anys on ens podríem plantejar una periodicitat més dilatada? ¿No hauríem de fer un esforç de promoció tant a Espanya com a d'altres països per internacionalitzar les Jornades, de tal manera que aconseguim la participació d'autors estrangers i també d'altres parts de l'Estat?.

4. Bibliografia

JORNADES DE TELEDOCUMENTACIÓ A CATALUNYA 1es: 1983: BARCELONA
Primeres Jornades de Teledocumentació a Catalunya, 5-6 octubre 1983. – [S.l.: s.n.], 1983

JORNADES CATALANES DE DOCUMENTACIÓ 2es: 1986: BARCELONA
 Zones Jornades Catalanes de Documentació: 17, 18 d'abril de 1986, Palau de Congressos,

Barcelona; organitzades per: Societat Catalana de Documentació i Informació. – *Barcelona: SOCADI, 1986*

JORNADES CATALANES DE DOCUMENTACIÓ 3es: 1989: Barcelona

3es. Jornades Catalanes de Documentació: 21 i 22 de juny de 1989, Palau de Congressos de Barcelona; [organitzades per: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, Societat Catalana de Documentació i Informació (SOCADI); amb la col·laboració de: Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica de la Generalitat de Catalunya (CIRIT), Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya (CIDC). – [Barcelona. COBDC], 1989

JORNADES CATALANES DE DOCUMENTACIÓ 4es: 1992: BARCELONA

4es Jornades Catalanes de Documentació: biblioteques, centres de documentació i serveis d'informació: 22, 23 i 24 de gener de 1992, Palau de Congressos de Barcelona; [Organitza: Societat Catalana de Documentació i Informació (SOCADI), Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (COBDC)]. -- [Barcelona: SOCADI: COBDC], DL 1991

JORNADES CATALANES DE DOCUMENTACIÓ: 5es: 1995: BARCELONA

5es Jornades Catalanes de Documentació: biblioteques, centres de documentació i serveis d'informació: 25, 26 i 27 d'octubre de 1995 Palau de Congressos de Barcelona; organitza: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, Societat Catalana de Documentació i Informació. -- [Barcelona: COBDC: SOCADI], DL 1995

JORNADES CATALANES DE DOCUMENTACIÓ: 6es: 1997: BARCELONA

6es Jornades de Documentació: cap a la societat digital: un món en contínua transformació: biblioteques, centres de documentació i serveis d'informació [i] EXPODOC-97: 23, 24 i 25 d'octubre de 1997, Palau de Congressos de Barcelona; [organitza: SOCADI i COBDC]. -- [Barcelona]: SOCADI: COBDC, DL 1997

RECODER SELLARÈS. Mª José; CID LEAL, Pilar. “Los intereses profesionales de bibliotecarios-documentalistas en España a través de su participación en las Jornadas Españolas de Documentación Automatizada: doce años de ponencias, comunicaciones y experiencias”. En: JORNADAS ESPAÑOLAS DE DOCUMENTACIÓN: 1998: VALÈNCIA. *Los Sistemas de Información al servicio de la sociedad: actas de las Jornadas: Valencia, del 29 al 31 de octubre de 1998; Federación Española de Sociedades de Archivística, Biblioteconomía y Documentación, Associació Valenciana d'Especialistes en Informació. – València: FESABID, DL 1998. – Vol. 1, p. 219-231*